

Darbības jomas

Publicēts: 23.05.2021.

Izglītības kvalitātes valsts dienesta misija [↗](#)

Izglītības reformas plāno Izglītības un zinātnes ministrija, bet noteicošie izglītības reformu īstenotāji un ieviesēji ir skolas. Sniedzot skolām lielāku brīvību un autonomiju, būtu jāņem vērā, ka tas pieprasa arī lielāku atbildību. Līdz ar to rodas jautājums, vai ir radīti visi nepieciešamie priekšnoteikumi, lai skolas būtu gatavas uzņemties šo atbildību?

Pārmaiņu īstenošanas laikā ir ļoti svarīgi neatstāt procesus pašplūsmā, neatstāt skolas vienas, bet sniegt tām visu nepieciešamo atbalstu un palīdzību reformu ieviešanā. Izglītības kvalitātes valsts dienests, mainot akcentus savā darbībā no kontroles uz atbalstu, kā arī īstenojot jaunus darbības virzienus, var nodrošināt izglītības kvalitātes uzlabošanu skolās.

Kvalitātes dienesta darbības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu un tiesisku izglītību, veicot izglītības kvalitātes monitoringu un sniedzot atbalstu izglītības procesa īstenošanā.

Mērķa sasniegšanai mums ir būtiska visu izglītībā iesaistīto pušu vienota izpratne par to, kāda ir mūsdienīga, laba skola, ko mēs sagaidām no tās, ko uzskatām par kvalitatīvu izglītību, kas par to liecina un kā mēs to noteiksim. Visu izglītības procesā iesaistīto pušu tiesību ievērošana, vienlīdzīga attieksme, cieņpilna un koleģiāla sadarbība, godīgums un atbildīgums, kas raksturo tiesisku izglītību un ir kvalitatīvas izglītības priekšnoteikums.

Lai veicinātu kvalitatīvas un tiesiskas izglītības attīstību, veiksīm izglītības kvalitātes monitoringu – sekosim līdz kvalitātes rādītājiem valstī, regulāri iegūstot un apkopojot informāciju no skolām un pašvaldībām, to analizējot, izdarot secinājumus un izstrādājot priekšlikumus turpmākai rīcībai. Ticam, ka tikai atbalstot un sadarbojoties, ir iespējams visiem kopā – skolām, vecākiem, pašvaldībām, Kvalitātes dienestam, ministrijai – strādāt vienoti mērķa sasniegšanai.

Izglītības kvalitātes valsts dienesta vēsture [↗](#)

IZGLĪTĪBAS KVALITĀTES VALSTS DIENESTS – NO KONTROLES UZ SADARBĪBU RŪPĒS PAR IZGLĪTĪBAS KVALITĀTI

1918., 1919. un 1920.gads – Latvijas valsts veidošanās gadi – bija laiks, kad tika likti pamati visu neatkarīgās valsts pārvaldes institūciju darbībai.

Izglītības un zinātnes ministrija tika nodibināta tūlīt pēc Latvijas valstiskās neatkarības proklamēšanas 1918.gada 18.novembrī. Ministrija uzsāka darbu 1919.gada 23.jūlijā. 1919.gada 8.decembra sēdē Tautas padome pieņēma likumu par Latvijas izglītības iestādēm, kas ministrijas darbībai radīja likumīgus pamatus.

Likumā par Latvijas izglītības iestādēm (Izglītības Ministrijas Mēnešraksts, Nr.1, 01.01.1920., publicēts www.periodika.lv) atrunāti arī skolu inspektoru darba uzdevumi, tā piemēram, §58. noteikts, ka Skolu valdes sastāvā ietilpst arī „attiecīgu aprīņķu skolu inspektori, kā Izglītības ministrijas priekšstāvji”. Tā paša likuma §59. nosaka, ka: „Skolu valdes uzdevumi un kompetences ir: 1) visu obligatorisko skolu uzraudzība un kontrole, kā arī vispārīga gādība par izglītību savā aprīņķī; 2) visu sūdzību izspriešana savā darbības rajonā skolu lietās; 3) skolotāju apstiprināšana un skolotāju atlaišana; 4) skolotāju atvaļināšana un komandēšana; 5) skolotāju kursu organizēšana; 6) valsts pabalstu piešķiršana un izsniegšana

obligatoriskām skolām; kontrole par pabalstu izdalīšanu un izlietošanu; 7) skolu tīkla sastādīšana visam darbības rajonam, kā latviešiem, tā arī mazākuma tautībām, kā normāliem, tā arī akliem, kurlmēmiem un atpalikušiem bērniem; 8) gādāšana par morāliiski pakļūdušiem bērniem, organizējot viņiem patversmes; 9) skolu budžetu saskaņošana un apstiprināšana; 10) skolu būvplānu apstiprināšana; 11) skolu mācību plānu saskaņošana un apstiprināšana". Bet §60. noteic, ka: „Tekošu lietu vešanai skolu valdei ir prezidijs, sastāvošs no: 1) skolu valdes priekšsēdētāja (sk. §58.), 2) viena no apriņķa skolu inspektoriem un 3) viena skolu valdes locekļa pēc viņas izvēles". Likums uzsver, ka: „Pamatskolu inspektora sevišķs uzdevums ir rūpēties par izglītības veicināšanu savā iecirknī saskaņā ar likumiem un valdības rīkojumiem, tāpēc inspektors ierosina dažādus jautājumus, sasauc un vada sava iecirkņa skolotāju apspriedes, dod parauga stundas u.t.t.” (§63.) Turklāt, „bez skolu valdes izvedamās kontroles, inspektoram tiesība katrā laikā pārlūkot sava iecirkņa skolu darbību” (§64.), kā arī „ārkārtējos gadījumos inspektors atstādina skolotājus no amata izpildīšanas līdz lietas galīgai izšķiršanai” (§65.).

Likums par Tautas izglītību (1934, stājās spēkā 1934.gada 12.jūlijā) VI sadaļā „Skolu inspekcija” runā par iecirkņu un vispārējo inspektoru pilnvarām: „170. Skolas pārrauga attiecīgie Izglītības ministrijas darbinieki, izglītības ministra pilnvarotas personas un īpaši iecirkņu un vispārējie inspektori. 171. Iecirkņa inspektors rūpējas par izglītības veicināšanu savā iecirknī, saskaņā ar likumu un valdības rīkojumiem, un pārrauga mācīšanu un audzināšanu visās obligātoriskās mācības skolās un tām pielīdzinātās iestādēs. Šajā nolūkā inspektors: 1) sasauc un vada skolotāju apspriedes, kurās pārrunā mācīšanas un audzināšanas jautājumus; 2) ierosina un nokārto priekšlikumus par skolu atvēršanu un to labierīcību; 3) pēc iespējas bieži apmeklē sava iecirkņa skolas. Skolas apmeklējot, inspektors piegriež vērību mācībai, audzināšanai un tikumībai, skolas labierīcībai un darbvedībai. 172. Inspektors dod vajadzīgos aizrādījumus un par nevēlamām parādībām ziņo attiecīgām iestādēm un personām lietas izšķiršanai skolu valdē vai Izglītības ministrijā, kā arī pielaiž skolotājus darbā līdz viņu apstiprināšanai. 173. Vispārējie inspektori ieceļami gan atsevišķo mācību priekšmetu, gan īpaša tipa skolu pārraudzībai. [...] 175. Vispārējo inspektoru uzdevums ir sniegt ziņojumus un priekšlikumus Izglītības ministrijai atsevišķo priekšmetu un skolu lietās. Šai nolūkā inspektors apmeklē skolas, iepazīstas ar mācīšanas un audzināšanas darbu, dod aizrādījumus un parauga stundas un sasauc sava priekšmeta vai skolu tipa skolotāju apspriedes. 176. Mācīšanas un audzināšanas lietu sekmēšanai var pieņemt īpašus instruktorus. Šos instruktorus ieceļ vai apstiprina Izglītības ministrija.”

Latvijas okupācijas laikā (1944-1991) skolu inspektori strādāja Latvijas PSR Izglītības ministrijā. Dažādos laikos to skaits bija no 15 līdz 25 un vairāk. Viena inspektora pārziņā bija trīs līdz pieci rajoni (pilsētas) un parasti katrs no viņiem bija atbildīgs par vienu mācību priekšmetu vai konkrētu jautājumu, piemēram, skolu tīkls, obligātā izglītība, vakarskolas, internātskolas, speciālās skolas utt. Katrā rajona vai pilsētas izglītības nodaļā, kam bija dubulta pakļautība – rajona vai pilsētas izpildkomitejai un partijas komitejai, kā arī Izglītības ministrijai, strādāja vēl papildus trīs līdz pieci inspektori, kuri nodarbojās ar izglītības iestāžu darbības uzraudzību.

[1991.gada 19.jūnijā pieņemtais Izglītības likums](#) noteica: „Latvijas Republikas Tautas izglītības ministrija rajonos, republikas un pilsētu rajonos ieceļ valsts izglītības inspektoru, kas ir pakļauts tieši Latvijas Republikas tautas izglītības ministram un darbojas saskaņā ar viņa apstiprinātu nolikumu. Valsts izglītības inspektors: 1) uztur saikni starp mācību un audzināšanas iestādēm, vietējo pašvaldību un Latvijas Republikas Tautas izglītības ministriju; 2) kontrolē likumdošanas aktu ievērošanu un valsts izglītības politikas īstenošanu attiecīgā reģiona mācību un audzināšanas iestādēs. (12.pants)”.

Izglītības valsts inspekcija tika izveidota 1991.gada nogalē kā atsevišķa Izglītības un zinātnes ministrijas struktūrvienība. Inspekcijas pirmā vadītāja bija Eiženija Aldermane.

Izglītības valsts inspekcija kā patstāvīga valsts pārvaldes iestāde tika dibināta 1994.gada 1.oktobrī. Par inspekcijas vadītāju kļuva Ilgonis Gaugers, kuru 1995.gadā nomainīja Zigfrīds Grīnpauks (amatā līdz 2005.gadam). No 1999.gada Izglītības valsts inspekcijas padotību un funkcijas noteica [Izglītības likuma 20.pants](#) un 1999.gada 21.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.419 „[Izglītības valsts inspekcijas nolikums](#)”.

Inspekcijas sastāvā bija Rīgas, Kurzemes, Latgales, Vidzemes un Zemgales izglītības valsts inspekcijas reģionālās daļas. Katrā reģionālajā daļā strādāja valsts izglītības inspektori vispārējās izglītības jautājumos un vismaz viens profesionālās izglītības inspektors. Pildot [Izglītības likumā](#) noteiktās inspekcijas funkcijas, inspekcijas amatpersonai cita starpā tika noteiktas tiesības „sasaukt izglītības iestāžu darbinieku sanāksmes, informējot iestādes vadītāju un, ja nepieciešams, arī

attiecīgo izglītības pārvaldes institūciju vai dibinātāju; sadarboties ar Valsts bērna tiesību aizsardzības centru, Valsts darba inspekciju, Valsts valodas inspekciju, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju, Valsts sanitāro inspekciju, Vides valsts inspekciju, Valsts kontroli, Apdrošināšanas uzraudzības inspekciju, Izglītības un zinātnes ministrijas struktūrvienībām, kā arī ar sabiedriskajām organizācijām un iesaistīt minēto institūciju un organizāciju pārstāvjus un ekspertus darba grupās un komisijās; apmeklēt izglītības iestādes, tikties ar to amatpersonām, darbiniekiem un izglītojamajiem; pieprasīt un saņemt no juridiskajām un fiziskajām personām dienesta pienākumu pildīšanai nepieciešamo informāciju inspekcijas kompetencē esošajos jautājumos; pieprasīt un saņemt no pārbaudāmo izglītības iestāžu amatpersonām un darbiniekiem paskaidrojumus un informāciju.”

2004.gada 27.jūlijā tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.623 „[Izglītības valsts inspekcijas nolikums](#)”, ar ko tika precizēti inspekcijas darbības pamati un statuss – inspekcija kļuva par Izglītības un zinātnes ministrijas pārraudzībā esošu tiešās pārvaldes iestādi, kuras funkcija ir veikt valsts uzraudzību attiecībā uz izglītības jomā spēkā esošo normatīvo aktu ievērošanu. Kopš 2005.gada inspekciju vadīja Aivars Stankevičs (amatā līdz 2012.gadam).

[Izglītības kvalitātes valsts dienests](#) tika izveidots 2009.gada 1.jūlijā, pārveidojot [Izglītības valsts inspekciju](#) (Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumos Nr.623 „[Izglītības valsts inspekcijas nolikums](#)“), kurai saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 29.maija rīkojumā Nr.356 „[Par Profesionālās izglītības administrācijas un Vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas valsts aģentūras reorganizāciju](#)” noteikto, tika nodotas atsevišķas Vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas valsts aģentūras un Profesionālās izglītības administrācijas funkcijas, kā arī uzdots uzturēt izglītības un zinātnisko institūciju reģistrus.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012.gada 11.septembra rīkojumu Nr.434 „[Par I.Juhnēvičas pārcelšanu](#)” ar 2012.gada 12.septembri Izglītības kvalitātes valsts dienesta vadītājas amatā tika iecelta Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un vispārējās izglītības departamenta direktora vietniece [Inita Juhnēviča](#).

2012. gada nogalē tika izstrādāts jauns [Izglītības kvalitātes valsts dienesta nolikums](#), kas stājās spēkā 2013.gada 1.maijā. Nolikumā definēts, ka „dienesta darbības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu un tiesisku izglītību, veicot izglītības kvalitātes monitoringu un sniedzot atbalstu izglītības procesa īstenošanā”. 2013.gada 27.augustā, apstiprinot attiecīgus [grozījumus](#) nolikumā, dienesta [funkcijas](#) tika papildinātas ar bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzēju reģistrāciju.

Kvalitātes dienests rūpējas, lai izglītības iestādēm tiktu sniegts viss nepieciešamais atbalsts un palīdzība izglītības reformu ieviešanā. Kvalitātes dienesta mērķis, savā darbībā akcentējot atbalsta funkciju, kā arī īstenojot jaunus darbības virzienus, ir sekmēt izglītības kvalitātes uzlabošanos skolās.

Informācija sagatavota: 2013. gada 4. novembris.

Izglītības kvalitātes valsts dienesta
funkcijas

[Skatīt vairāk](#)

Izglītības
iestādēm

[Skatīt vairāk](#)

Psihologiem

[Skatīt vairāk](#)

Vecākiem

[Skatīt vairāk](#)

Profesionālās kompetences
novērtēšana

[Skatīt vairāk](#)

Pedagogiem

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.ikvd.gov.lv/lv/darbibas-jomas>